

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI DELEGATURA WE WROCŁAWIU

Nr ewid.:42/97/R.96.23/LWR
LWR-4111-1/97

I N F O R M A C J A

o wynikach kontroli
działalności Fabryki Porcelany „Wałbrzych” S.A.
w Wałbrzychu

Wrocław

-

kwiecień

-

1997 r.

SPIS TREŚCI

	<u>Strona</u>
I. Charakterystyka kontroli	1
II. Ważniejsze ustalenia kontroli	1
III. Uwagi i wnioski	9
III. Przebieg postępowania kontrolnego i działania pokontrolne	10

I. CHARAKTERYSTYKA KONTROLI

Kontrola działalności Fabryki Porcelany „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu została podjęta na wniosek Prezesa Rady Ministrów, jako kontrola doraźna.

Celem kontroli było ustalenie przyczyn powtarzających się konfliktów pomiędzy statutowymi władzami Fabryki a Związkami Zawodowymi w niej działającymi, jak również zbadanie zasadności zarzutów niegospodarności i działania na szkodę Fabryki stawianych jej władzom.

Kontrola obejmowała działalność Fabryki, a w szczególności niektóre działania jej organów statutowych, w latach 1993-1996 (9 m-cy).

W badaniach kontrolnych przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli Delegaturę we Wrocławiu, w których uczestniczyli inspektorzy Urzędu Kontroli Skarbowej w Wałbrzychu, odniesiono się także do roku 1992, kiedy nastąpiła sprzedaż 70 % akcji ówczesnej, jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, tj. Spółki Porcelana „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu

Poprzednia kontrola NIK została przeprowadzona w I kwartale 1993 r., natomiast jej przedmiotem było zagadnienie prawidłowości przebiegu transakcji sprzedaży akcji Spółki Porcelany „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu.

II. WAŻNIEJSZE USTALENIA KONTROLI

1. W dniu 19 sierpnia 1992 r. Pan Janusz Lewandowski Minister Przekształceń Własnościowych, działając w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, zawarł umowę kupna-sprzedaży akcji Spółki Porcelana "Wałbrzych" S.A. w Wałbrzychu, na mocy której sprzedał firmie "S and K Holding Ltd" z siedzibą w Wałbrzychu odcinek zbiorowy akcji imiennych, reprezentujący 332.500 akcji stanowiących 70 % wszystkich akcji w Spółce.
Sprzedający sprzedał, a Kupujący kupił przedmiot umowy za łączną kwotę 831,3 tys.zł. Wynegocjowana cena stanowiła połowę wartości nominalnej wszystkich akcji.

Jedną z przyczyn obniżenia ceny akcji o 50 % były ciążące na Spółce zobowiązania uwłaszczeniowe w wysokości 1.855,7 tys.zł.

Zarówno sam fakt sprzedaży akcji Spółki za cenę obniżoną, jak i odrzucenie jako gorszej oferty Porozumienia Związków Zawodowych działających na terenie Spółki, wyrażającej wolę kupienia akcji (oferowano cenę akcji równej 1,01 zł, a Kupujący przyjął ofertę ceny 2,50 zł za akcję) - stały się

zarzewiem wyraźnego konfliktu między organami Spółki a związkami zawodowymi, potęgowanego późniejszymi, kontrowersyjnymi decyzjami Zarządu lub uchwałami Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej Spółki.

W związku z poprzednią kontrolą, przeprowadzoną w I kwartale 1993 r., Naj-wyższa Izba Kontroli w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 7 czerwca 1993 r. skierowanym do Ministra Przekształceń Własnościowych, wskazała na zaniżenie o kwotę 1.716,7 tys.zł kapitału akcyjnego jednoosobowej spółki Skarbu Państwa po-wstałej z przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego. Ujawnione zaniżenie

kapitału nastąpiło wskutek przyjęcia stanu z ewidencji księgowej na dzień 30 listo-pada 1990 r., zamiast z 13 lutego 1991 r., tj. na dzień przekształcenia przedsiębiorstwa w spółkę, co tym samym stanowiło naruszenie art. 11 ustawy z 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 51, poz. 298 z późn.zm.).

Wykazano także brak sprawdzenia przez sprzedającego (MPW) wiarygodności fi-nansowej Kupującego, tj. firmy "S and K Holding Ltd". Działająca dla Ministerstwa Przekształceń Własnościowych holenderska firma NMB Bank Handlowy "Consultants" w raporcie z 15 lipca 1992 r. uzasadniając wybór tego inwestora (S and K Holding Ltd), podniosła m.in. doświadczenie oferenta w handlu porcelaną stołową, jego niezależność finansową, wynikającą z udziału w "Giełdzie Dolnośląskiej" S.C. w Wałbrzychu oraz potencjalne możliwości inwestycyjne.

W rzeczywistości - jak wykazała poprzednia kontrola - Kupujący - Spółka "S and K Holding Ltd" nie zajmowała się do czasu opracowania wspomnianego raportu handlem porcelaną (Spółka ta zarejestrowana została 16 czerwca 1992 r.) i nie dysponowała własnymi środkami finansowymi (kapitał zakładowy Spółki wynosił 4 tys.zł). Zakup Fabryki Spółka sfinansowała w głównej mierze środkami uzyskanymi ze Spółki Cywilnej "Giełda Dolnośląska".

Także kontrola kupującej Spółki, zakończona w dniu 20 marca 1996 r. przez Urząd

Kontroli Skarbowej w Wałbrzychu, potwierdziła doraźny charakter powołania tejże

Spółki, którego jedynym celem było przejęcie akcji prywatyzowanej Spółki Porcelana "Wałbrzych" S.A.

W odpowiedzi na wzmiankowane wystąpienie pokontrolne Minister Janusz Lewan-dowski poinformował Najwyższą Izbę Kontroli w piśmie z dnia 21 października 1993 r. o zaprzestaniu dalszej współpracy z firmą consultingową NMB BH Consultants. Przyjęta konstrukcja umowy kupna-sprzedaży akcji Spółce „S and K Holding Ltd” uniemożliwiła w praktyce rozwiązanie tej umowy.

2. Spółka "S and K Holding Ltd" przekształcona we wrześniu 1992 r. w Spółkę Akcyjną "S and K Holding joint stock company" posiadając większościowy pakiet akcji w Fabryce Porcelany "Wałbrzych" SA decydowała w praktyce o podejmowaniu większości uchwał i decyzji, w tym także będących przedmiotem sprzeciwu ze strony Ministerstwa Przekształceń Własnościowych, zaskarżeń przez Prokuraturę oraz niezadowolenia ze strony załogi Fabryki.

Przedmiotowe uchwały dotyczyły przede wszystkim wysokości wynagrodzeń miesięcznych wypłacanych członkom Rady Nadzorczej, zwłaszcza w kontekście niskich płac pracowników (wg stanu na 31 grudnia 1993 r. średnie wynagrodzenie jednego pracownika wynosiło 473,9 zł). Już we wspomnianym wystąpieniu pokontrolnym

z 7 czerwca 1993 r. Najwyższa Izba Kontroli zakwestionowała wysokość wynagrodzeń miesięcznych prezesa Rady Nadzorczej Spółki Porcelana "Wałbrzych" S.A. na kwotę stanowiącą równowartość 15 tys. USD, wiceprezesów - 8 tys. USD, sekretarza - 2 tys. USD, a pozostałych członków Rady Nadzorczej po 1 tys. USD.

Stwierdzono, że Minister Janusz Lewandowski wniósł 25 września 1992 r. pozew do sądu o unieważnienie uchwały nr 7 Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 28 sierpnia 1992 r. ustalającej powyższe wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej.

W pozwie tym zarzucił m.in., iż uchwała podjęta została wbrew dobremu obyczajom kupieckim, godziła w interesy Spółki oraz krzywdziła pozostałych akcjonariuszy (art. 414 Kh). Podjęte działanie Ministra nie przeszkodziło jednak w pobraniu przez

członków Rady Nadzorczej tylko w 1992 r. wynagrodzeń w łącznej wysokości 201,3 tys. zł, w tym przez przewodniczącego RN Henryka Świerczyńskiego 89,2 tys. zł.

Pomimo, iż wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Wałbrzychu z dnia 25 stycznia 1993 r. unieważniono przedmiotową uchwałę, to zgodnie z treścią postanowienia Sądu, opublikowaną 2 czerwca 1993 r., brak było podstaw do żądania od członków Rady Nadzorczej zwrotu pobranego wynagrodzenia.

Ustalenia niniejszej kontroli wykazały, że w miejsce uchylonej przez Sąd uchwały, Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (przy sprzeciwach przedstawiciela Skarbu Państwa) podejmowało kolejne uchwały (np. 31.03.1993 r. i 18.03.1994 r.), już to sankcjonujące wysokość wypłaconych wynagrodzeń na poziomie uchylonej uchwały nr 7, już to określające nową ich wysokość obniżającą wprawdzie ich wielkość, w tym dla przewodniczącego RN z 15 tys. USD do 12 tys. USD, ale i tak pozwalające na wypłacenie w 1993 r. dalszych 440,4 tys. zł, w tym przewodniczącemu RN 191,1 tys. zł.

Tym sposobem inwestując w kupno Fabryki kwotę 831,3 tys. zł Kupujący w okresie od września 1992 r. do grudnia 1993 r. uzyskali w postaci wynagrodzeń ich reprezentantów w Radzie Nadzorczej kwotę 571,4 tys. zł i dalsze 369,4 tys. zł w trzech kolejnych latach (do września 1996 r.) - łącznie 940,8 tys. zł.

Jak wspomniano wcześniej, uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z 31 marca 1993 r. i 18 marca 1994 r. spotkały się ze sprzeciwem ze strony przedstawiciela Skarbu Państwa, tym niemniej nie zostały zaskarżone do Sądu. Według postanowienia Prokuratury Wojewódzkiej w Wałbrzychu z 29 czerwca 1995 r. prowadzącej śledztwo w sprawie niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariuszy publicznych z Minis-

terstwa Przekształceń Własnościowych, w tym p.p. Janusza Lewandowskiego i Wiesława Kaczmarka - zaskarżenie tych uchwał nie leżało w interesie Fabryki, gdyż kolejne skargi na uchwały wytworzyłyby poczucie stałego konfliktu pomiędzy właścicielami, co nie stanowiłoby podstawy do dalszego rozwoju

Spółki. Po przeanalizowaniu okoliczności związanych z niezaskarżeniem uchwał wynagrodzeniowych przez Ministerstwo Przekształceń Własnościowych Prokuratura Wojewódzka w Wałbrzychu umorzyła śledztwo wobec braku ustawowych znamion czynu zabronionego.

3. Najwyższa Izba Kontroli ustaliła, że Minister Przekształceń Własnościowych dokonując sprzedaży akcji - wzmiankowaną już umową z 19.08.1992 r. - za połowę ich wartości nominalnej, wziął pod uwagę ciążące na Fabryce zobowiązania uwłaszczeniowe w wysokości 1.855,7 tys.zł, zwiększone następnie - już po sprzedaży akcji - o kwotę 564,6 tys.zł, wobec ujawnienia nie ujętych w pierwotnej decyzji uwłaszczeniowej 36 obiektów wybudowanych ze środków Skarbu Państwa.

Stwierdzono, że pomimo okoliczności przedstawionych wyżej, Wojewoda Wałbrzyski decyzją nr GK.VIII.7228/52/92/95 z dnia 11 października 1995 r. (pismo z upoważnienia Wojewody podpisała Grażyna Lawryk z-ca dyrektora Wydziału Geodezji, Kartografii i Gospodarki Gruntami Urzędu Wojewódzkiego w Wałbrzychu) wygasił należności z tytułu odpłatnego nabycia majątku Skarbu Państwa w łącznej wysokości 2.420,3 tys.zł. W uzasadnieniu podjętej decyzji powołano się na przepisy art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 1992 r. zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 91, poz. 455), które to przepisy wygaszały z mocy prawa zobowiązania uwłaszczeniowe jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, powstałych z przekształcenia przedsiębiorstw państwowych do dnia wejścia w życie ustawy. Ponieważ Fabryka Porcelany "Wałbrzych" S.A. - zgodnie z umową kupna-sprzedaży akcji z 19.08. 1992 r. przestała być z tym dniem jednoosobową spółką Skarbu Państwa, przedmiotowa decyzja Wojewody Wałbrzyskiego - w ocenie Najwyższej Izby Kontroli - była nielegalna.

Uwagę kontroli zwrócił fakt, iż decyzję tę Wojewoda Wałbrzyski podjął w oparciu o wskazanie Ministerstwa Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa, które w decyzji z dnia 3 sierpnia 1995 r. znak: O-PO 3-053/A-O-928/93, uchylającej decyzję Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 7 sierpnia 1993 r., wznawiającej postępowanie uwłaszczeniowe (pismo z upoważnienia Ministra podpisał Naczelnik Wydziału w Departamencie Orzecznictwa Pan Andrzej Zgliński) - stanowiło o "uwzględnieniu (w przyszłej decyzji uwłaszczeniowej) faktu przekształcenia się jednostki uwłaszczeniowej w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa".

W tym miejscu podkreślić należy także znaczną zwłokę jakiej dopuściło się Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa w regulowaniu przedmiotu-

wego zagadnienia. Na odwołanie Fabryki od decyzji Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 7 sierpnia 1993 r. skierowane 25 sierpnia 1993 r. do MGPIB, Ministerstwo to odpowiedziało dopiero decyzją z 3 sierpnia 1995 r. Z kolei na pismo Urzędu Wojewódzkiego w Wałbrzychu z lutego 1996 r. w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie zwrotu Fabryce (w związku z wygaszeniem zobowiązań) kwoty 75,8 tys.zł wpłaconej

w marcu 1993 r. jako równowartość częściowej zapłaty za nabycie prawa własności budynków i gruntów tak MGPIB, jak i utworzony z dniem 1 stycznia 1997 r. Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, nie udzieliły żadnej odpowiedzi do dnia 10 stycznia 1997 r., tj. dnia zakończenia czynności kontrolnych w Fabryce.

4. Także zarzut zwłoki w działaniu postawić należy b.Ministerstwu Przekształceń Własnościowych. Mimo, iż umowa kupna-sprzedaży akcji nakładała na kupującego obowiązek wywiązania się z warunków umowy w zakresie poniesienia do końca 1994 r. nakładów inwestycyjnych w Fabryce na cele modernizacyjne w wysokości 1.200 tys.zł, to Ministerstwo dopiero 30 września 1996 r. (a więc w miesiąc po wniosku Prezesa Rady Ministrów o wszczęcie kontroli w Fabryce) wystąpiło do Kupującego "S and K Holding..." z pozwem o zapłatę 120 tys.zł stanowiącej sankcję za niewywiązanie się Kupującego ze zobowiązań umownych w tym zakresie.

Najwyższa Izba Kontroli badając realizację warunków umowy kupna-sprzedaży akcji Fabryki wykazała, że Kupujący (S and K Holding...) nie wywiązał się z obowiązku określonego w § 8 pkt 3 umowy, dotyczącego poniesienia do końca roku 1994 nakładów inwestycyjnych w Fabryce na cele modernizacyjne w wysokości 1.200 tys.zł. Stwierdzono bowiem, iż finansowanie prowadzonych w Fabryce inwestycji następowało z jej środków własnych, a na inwestycję modernizacyjną pn. Piec komorowy, zaciągnięto kredyt bankowy w wysokości 1.500 tys.zł. Zaznaczyć jednak należy, że finansowanie inwestycji ze środków własnych Fabryki możliwe było m.in. w następstwie realizacji warunku wynikającego z § 8 pkt 2 umowy kupna-sprzedaży z 19.02.1992 r. zobowiązującego Kupującego do przekazywania zysków Fabryki do kapitału zapasowego, z przeznaczeniem na cele rozwojowe.

Stwierdzono, że realizacja warunku wynikającego z § 8 pkt 3 umowy kupna-sprzedaży w zakresie nakładów inwestycyjnych przez Kupującego stanowiła -

w czasie kontroli - przedmiot sporu przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej, który wszczął stosowną procedurę w październiku 1996 r. Stroną powodową w tej sprawie był Minister Przekształceń Własnościowych.

5. Przedstawione zdarzenia w przedmiocie wysokości wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej, problematyki uwłaszczeniowej czy nakładów inwestycyjnych na cele modernizacyjne, nie pozostały bez wpływu na wynik finansowy Fabryki, która w 1995 r. na całokształcie działalności poniosła straty w wysokości 2.446,3 tys.zł, a za 9 miesięcy 1996 r. w kwocie 340,6 tys.zł. Przyczyny niezadowolającej sytuacji ekonomiczno-finansowej Fabryki, zwłaszcza w 1995 r. były wielorakie. Do szczególnie istotnych należy zaliczyć: niestabilny stan kadrowy zarządu Fabryki (zawieranie umów na krótkie 3-miesięczne okresy, skutkujące częstymi zmianami w składzie osobowym); napiętą sytuację strajkową spowodowaną sporem zbiorowym między załogą a zarządem, głównie z

przyczyn płacowych; spadek eksportu (m.in. wskutek niepewnej sytuacji w Fabryce kontrahenci rezygnowali z zamówień); ponoszenie wysokich - przekraczających przychody finansowe - kosztów finansowych (łącznie na kwotę 1.620 tys.zł), w tym z tytułu obsługi zaciągniętych kredytów (na kwotę 956,1 tys.zł); stratę na działalności operacyjnej (na kwotę 827 tys.zł); wzrost zapasów i należności wskutek zmniejszenia sprzedaży i trudności z windykacją należności; pogorszenie płynności finansowej.

Nie bez znaczenia była niekorzystna współpraca Fabryki ze Spółką "Branda-Poland", z którą Fabryka zawarła w styczniu 1995 r. umowę wyłączności na sprzedaż wyrobów Fabryki na rynek krajowy. Podobnie jak w 1992 r. firma konsultingowa rekomendowała firmę "S and K Holding..." jako doświadczonego oferenta w handlu porcelaną stołową, tak i w 1994 r. Zarząd Fabryki rekomendując Spółkę "Branda-Poland" (której jedynym udziałowcem była "Branda International Corporation Spółka Akcyjna w Panamie) wskazywał na korzystne dla firmy rozwiązania wynikające z jednego wiarygodnego odbiorcy.

Tymczasem, ten rzekomo godny wiary odbiorca, zarejestrowany został 14 dni wcześniej od dnia rekomendacji (7.12.1994 r.), a już w 2 miesiące po podjęciu współpracy z Fabryką, nie zapłacił jej kwoty 414 tys.zł tytułem zobowiązań za

dostarczone wyroby. W następstwie dokonanych kompensat, w tym drogą przejęcia środków transportu od dłużnika, zobowiązania Spółki "Branda-Poland" wobec Fabryki zmniejszyły się - do zakończenia kontroli - do kwoty 335,2 tys.zł.

Istotny wpływ na deficytowość działalności Fabryki w 1995 r. miały także nieprawidłowości ujawnione przez kontrolę Urzędu Kontroli Skarbowej w Wał-brzychu. Wynikami kontroli skarbowej z 22 listopada 1996 r. kontrolujący inspektorzy UKS zarzucili Fabryce zaniżanie przychodów poprzez przerzucanie do-

chodów na Spółkę "Branda-Poland" wskutek stosowania świadczeń na warunkach rażąco korzystniejszych i odbiegających od ogólnie stosowanych norm. Świadczenia te polegały na sprzedaży porcelany białej ze znacznymi upustami cenowymi sięgającymi od 11 do 22 % i obniżkami cen od kilku do kilkudziesięciu (nawet 60) procent. Łącznie w 1995 r. Fabryka udzieliła Spółce "Branda-Poland" upustu na kwotę 1.521 tys.zł, przy stracie na własnej działalności za 1995 r. w wysokości 2.446 tys.zł. Zarzuty przedstawione Fabryce przez UKS w Wałbrzychu objęte były - w toku niniejszej kontroli - procedurą odwoławczą wobec zaskarżenia ich przez Spółkę na drogę postępowania podatkowego.

6. Stosownie do art. 5 ust. 3 ustawy o NIK Najwyższa Izba Kontroli upoważniona jest do prowadzenia badań kontrolnych w podmiotach gospodarczych jak Fabryka (tj. z udziałem mienia państwowego) z punktu widzenia legalności i rzetelności. Tymczasem szereg działań organów statutowych Fabryki podejmowanych było wprawdzie zgodnie z obowiązującymi przepisami, ale ich celowość i racjonalność mogły już budzić określone wątpliwości, a z punktu widzenia załogi Fabryki mogły stanowić potencjalne przyczyny konfliktów. Do takich kontrowersyjnych działań zaliczyć należy

służbowe podróże zagraniczne członków Rady Nadzorczej, a zwłaszcza wspólne loty małżeństwa Świerczyńskich (męża jako Prezesa Zarządu a żony jako Przewodniczącej Rady Nadzorczej) do Stanów Zjednoczonych i Norwegii. Łącznie od sierpnia 1994 r. do sierpnia 1996 r. podróże zagraniczne członków Rady Nadzorczej zamknęły się sumą 39,9 tys.zł i kwota ta jako wyłączona z kosztów uzyskania przychodu i włączona do opodatkowania, pomniejszyła wynik finansowy Fabryki.

Bulwersujący dla załogi Fabryki był zakup samolotu ZLIN 142 SP FOX. Wprawdzie u podstaw jego zakupu legła wola obniżenia kosztów transportu ponoszonych przez Fabrykę z tytułu podróży służbowych członków jej organów statutowych, to ostatecznie samolot ten został odsprzedany. Mimo, iż cena odsprzedaży w wysokości 80,4 tys.zł przewyższała cenę zakupu o 24,4 tys.zł, to jednak uwzględniając różnicę czasową między poniesieniem kosztów (23.09.1994 r.) a sprzedażą samolotu (30.12.1994 r.) wykazany zysk został zniwelowany kwotą odsetek zapłaconych przez Fabrykę z tytułu nieuregulowanych w tym czasie zobowiązań, również budżetowych.

Zaistniała sytuacja, w której akcjonariusze z uwagi na posiadany pakiet większościowy akcji mogli realizować własne zadania nie zawsze zbieżne z oczekiwaniami załogi, nie mogła nie pozostawać bez wpływu na wzajemne uprzedzenia i animozje przybierające dramatyczne rozmiary, jak np. wywóz w kolebie z masą porcelanową nie akceptowanego przez załogę kierownika, czy obrona prezesa Zarządu, z użyciem broni, przed napierającym tłumem strajkujących pracowników. W takich okolicznościach na podkreślenie zasługuje zawarcie porozumienia o zasadach współpracy z 13 listopada 1996 r. (a więc jeszcze w trakcie trwania kontroli NIK), będącego efektem rocznej stałej współpracy Zarządu z organizacjami związkowymi, a regulującego relacje między zakładowymi organizacjami związkowymi, działającymi w imieniu swoich członków będących pracownikami Fabryki a jej Zarządem. Zarząd i organizacje związkowe, szanując wzajemnie pełnione w Fabryce role, zadeklarowali oparcie swej współpracy na działaniach podejmowanych w dobrej wierze, kierując się troską o zabezpieczenie żywotnych interesów Fabryki, jak i jej pracowników.

III. UWAGI I WNIOSKI

1. Reasumując oceny i uwagi zaprezentowane w niniejszej informacji, zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, prywatyzacja Spółki Porcelana "Wałbrzych" S.A. w Wałbrzychu nie była przedsięwzięciem udanym. W miejsce otrzymanej tytułem zapłaty za

akcje kwoty 831,3 tys.zł, Skarb Państwa stracił potencjalne korzyści tylko z tytułu wygaszenia należności uwłaszczeniowych (po uwzględnieniu wpłaconej części raty), w wysokości 2.344,5 tys.zł. Ponadto dokonany wybór inwestora strategicznego nie tylko nie przyniósł przewidzianych w umowie nakładów inwestycyjnych na kwotę 1.200 tys.zł, ale spowodował, iż rzeczywiste efekty Fabryki obciążyła rażąco wysoka kwota 940,8 tys.zł z tytułu pobranego wynagrodzenia przez członków Rady Nadzorczej - będących faktycznie reprezentantami Kupującego, a także zrodził stały konflikt załogi z organami statutowymi Spółki, a faktycznie z jej właścicielami.

2. Najwyższa Izba Kontroli uważa, że Skarb Państwa winien odstąpić od dalszego utrzymywania mniejszościowego pakietu akcji Fabryki Porcelany „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu.
3. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli zachodzi uzasadniona potrzeba, aby Prezes Rady Ministrów rozpoznał skalę i skutki finansowe zjawiska stosowania względem sprywatyzowanych podmiotów gospodarczych przepisów dotyczących wygaszenia zobowiązań uwłaszczeniowych jednoosobowych spółek Skarbu Państwa.

III. PRZEBIEG POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁANIA POKONTROLNE

Kontrola została przeprowadzona w okresie od 11 października 1996 r. do 6 stycznia 1997 r., z przerwami w dniach: 16-21, 28.X., 12-13, 20.XI., 10, 23 i 30.XII.1996 r.

Protokół kontroli został podpisany bez zastrzeżeń, natomiast narada pokontrolna odbyła się w dniu 22 stycznia 1997 r.

W naradzie pokontrolnej uczestniczył zarówno Zarząd Fabryki, przedstawiciele Rady Nadzorczej, w tym także reprezentujący Skarb Państwa, jak i przedstawiciele zakładowych organizacji związkowych.

Obok omówienia wyników kontroli, na naradzie tej zostały przedstawione wnioski pokontrolne, które Zarząd Fabryki przyjął bez zastrzeżeń. Wnioski te zawiera również

w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa Zarządu Fabryki wskazywały m.in. na potrzebę:

1. Wyeliminowania strat na działalności Fabryki, poprzez m.in.:
 - stałą intensyfikację sprzedaży produkowanych wyrobów,
 - bieżącą racjonalizację kosztów własnych oraz
 - skuteczną windykację należności od kontrahentów, w tym od Spółki „Branda-Poland”.
2. Wdrożenia i przestrzegania w praktycznej działalności Fabryki porozumienia z organizacjami Związków Zawodowych zawartego w dniu 13.11.1996 r., w celu oparcia swej współpracy na działaniach podejmowanych w dobrej wierze, i z troską o za-bezpieczenie żywotnych interesów Fabryki, jak i jej pracowników.

Prezes Zarządu Fabryki nie skorzystał z prawa zgłoszenia zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym.

W związku z niektórymi ustaleniami tej kontroli Najwyższa Izba Kontroli dodatkowo skierowała wystąpienie pokontrolne do Ministra Skarbu Państwa, a także do Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast.

W wystąpieniu do Ministra Skarbu Państwa wniesiono o:

1. Dołożenie wszelkiej staranności podczas reprezentowania interesów Skarbu Państwa w sporze ze Spółką „S and K Holding...” przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej o poniesienie nakładów inwestycyjnych na modernizację Fabryki.
2. Rozważenie celowości utrzymywania mniejszościowego pakietu akcji Fabryki Porcelany „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu,

natomiast w wystąpieniu do Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast sformułowano wnioski o:

1. Rozważenie - w świetle przesłanek art. 156 § 1 pkt 2 K.p.a. - kwestii stwierdzenia nie-ważności decyzji Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 11.10.1995 r. w sprawie wygaszenia należności budżetowych w łącznej wysokości 2.420,3 tys.zł.
2. Ścisłe przestrzeganie terminów wyznaczonych do załatwienia spraw określonych w art. 35 i 36 K.p.a. i w związku z tym niezwłoczne i jednoznaczne zajęcie stanowiska w przedmiocie spornej kwoty

75,8 tys.zł wpłaconej przez Fabrykę Porcelany „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu, jako część raty uwłaszczeniowej.

Do zakończenia redakcji niniejszej Informacji zarówno Prezes Zarządu Fabryki, jak i Minister Skarbu Państwa nie udzielili odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne, których termin upływa jednak odpowiednio 5 kwietnia i 6 maja br.

Reakcja Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast na wystąpienie pokontrolne doręczone w dniu 6 marca br. była godna podkreślenia. Informacja Pani Prezes o zajętych stanowiskach w kwestii wniosków pokontrolnych wpłynęła bowiem do Najwyższej Izby Kontroli niezwłocznie, bowiem już 13 marca 1997 r. Z informacji tej wynikało, że w związku z ustaleniami Najwyższej Izby Kontroli przedsięwzięto:

- w dniu 11 marca 1997 r. wszczęto postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 11 października 1995 r., dotyczącej wygaszenia zobowiązań budżetowych, ciężących na Fabryce Porcelany „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu,
- w dniu 11 marca 1997 r. przekazano do Urzędu Wojewódzkiego w Wałbrzychu stanowisko Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast w przedmiocie spornej kwoty 75,8 tys.zł wpłaconej przez Fabrykę jako część kwoty uwłaszczeniowej. Według tego stanowiska uiszczona rata należności budżetowej w wysokości 75,8 tys.zł nie podlega zwrotowi.

Niezależnie od przytoczonych wystąpień pokontrolnych, stosowna informacja

o wynikach kontroli została przekazana Porozumieniu Związków Zawodowych Fabryki, za pośrednictwem Przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Fabryki Porcelany „Wałbrzych” S.A. w Wałbrzychu. W informacji tej potwierdzono, iż faktycznie niektóre działania organów statutowych Fabryki mogły nasuwać określone wątpliwości, a z punktu widzenia załogi Fabryki, mogły też stanowić potencjalne przyczyny konfliktów. Zaznaczono jednak, że na mocy art. 5 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli kwestie celowości i racjonalności takich przedsięwzięć zostały wyłączone z badań kontrolnych, zaś ich legalność i rzetelność nie budziła zastrzeżeń kontroli.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu skierowała również do Prokuratora Wojewódzkiego w Wałbrzychu wniosek w sprawie rozważenia, czy decyzją Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 11.10.1995 r. o wygaszeniu należności budżetowych w wysokości 2.420,3 tys.zł, nie zostało naruszone prawo. W przypadku potwierdzenia tego faktu wniesiono o podjęcie stosownych działań prawnych. Prokurator Wojewódzki w piśmie z dnia 10 marca 1997 r. zawiadomił Delegaturę NIK we Wrocławiu, iż zbadanie sprawy nastąpi po uprzednim podjęciu decyzji przez Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast w Warszawie.

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu

Andrzej Janusz Myrta

Wrocław, dnia kwietnia 1997 r.

Akceptuję:

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Uczkiewicz

Zatwierdzam:

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Janusz Wojciechowski

Warszawa, dnia kwietnia 1997 r.

Warszawa, dnia 22 kwietnia 1997 r.